

ความสำคัญของปัญหา

ในสังคมยุคปัจจุบันเราจะพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ อย่างมากมาย อาทิเช่น ทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งมีการปรับปรุงการนำเอาวิทยาการใหม่ ๆ ทางด้านการบำบัดรักษาตลอดจนการคิดค้นวิธีป้องกันรักษาแผนใหม่ รวมไปถึงความมีประสิทธิภาพของยาประเภทต่าง ๆ ยังผลให้ประชากรโดยส่วนรวมมีอายุยืนยาวขึ้น จำนวนประชากรในวัยชราเพิ่มขึ้น อัตราการตายลดลงและการเจริญพันธุ์อยู่ในระดับต่ำ จากรายงานการศึกษาวิจัยของสหประชาชาติ ได้แสดงให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรโลกว่า ในปี ค.ศ. 2000 โลกจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปถึง 580 ล้านคน และเกือบครึ่งหนึ่งเป็นประชากรของแถบเอเชีย (280 ล้านคน) และในขณะที่อัตราส่วนของการเพิ่มของประชากรโลกเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 52 แต่อัตราการเพิ่มของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปกลับเพิ่มถึงร้อยละ 102 ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติที่คนรุ่นปัจจุบันมีองค์ประกอบของคนกลุ่มอายุใหม่คือคนชรา (Kerrigan, 1984 : 4)

สำหรับแนวโน้มของโครงสร้างประชากรไทยก็มีความเป็นไปได้ว่า อัตราการเกิดลดลงซึ่งเป็นผลให้ประชากรกลุ่มเด็กลดลง และประชากรที่อายุมากเพิ่มขึ้น จากการรายงานของสถาบันประชากรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการคาดคะเนว่าในปี พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) ประเทศไทยจะมีประชากรที่อายุ 60 ปีขึ้นไปถึง 4.8 ล้านคน คือประมาณ 7.5 ของประชากรทั้งหมด หรือกล่าวโดยสรุปเป็น 2 เท่าของคนสูงอายุในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2513 - 2543 : 43 - 48)

ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ปัญหาของคนชราเป็นปัญหาที่น่าสนใจมากขึ้น ชีวิตในวัยชราจะราบรื่นเพียงไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของวัยที่ผ่านมาว่าได้มีการ

เตรียมพร้อมในการเข้าสู่วัยชราอย่างไรบ้าง เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าวัยชราเป็นวัยที่มีความเจริญในทางเสื่อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ คนชราจำเป็นที่จะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงดังกล่าว แต่ในขณะที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อทุก ๆ ด้านของสังคม และที่ดูเหมือนจะเป็นผลกระทบโดยตรงก็คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสภาพครอบครัวไทย จากครอบครัวขยายที่สมาชิกทุกคนมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นต่อกัน มาสู่การเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งสมาชิกครอบครัวคำนึงถึงการดำรงชีวิตรอดของตนเป็นหลัก คนชราซึ่งสภาพทางร่างกายและจิตใจไม่สู้จะเชื่ออำนวยการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ง่ายนัก ก็มักจะถูกทอดทิ้ง ยิ่งสังคมมีความเจริญก้าวหน้ามากเท่าใด คนชราก็จะเป็นกลุ่มคนที่สามารถปรับตัวตามสังคมได้น้อยมากเท่านั้น และอาจจะส่งผลไปถึงการมีส่วนร่วมในสังคมน้อยยิ่งขึ้นไปด้วย

ในสถานการณ์เช่นนี้คนชราจะ ไม่มีโอกาสถ่ายทอดความรู้สึกของเขาให้คนส่วนใหญ่เข้าใจ เพราะบางทีเขาเองก็กำลังไม่สามารถเข้าใจตัวเขาและสังคมรอบ ๆ ด้านเช่นกัน เมื่อเป็นเช่นนี้สังคมและลูกหลาน ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เกี่ยวข้องจะต้องคอยให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แต่ก่อนที่จะให้บริการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมถูกต้องนั้น ควรจะต้องมีการศึกษาวิจัยก่อน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการต่าง ๆ อีก ทั้งอาจจะยังเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการเข้าใจตนเองนอกเหนือจากการเข้าใจในคนชราอีกด้วย

แนวคิดในการศึกษาเรื่องคนชราในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคนชราจะพบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับคนชรายังมีน้อยอยู่มาก ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้จึงมุ่งศึกษาคนชราในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ เพราะจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่สำคัญและมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองจังหวัดหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาจส่งผลต่อการครองชีวิตของคนชราได้

วัตถุประสงค์

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของคนชราเฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลพื้นฐานจะเป็นข้อมูลในด้านสังคมและเศรษฐกิจชีวิตในครอบครัว ตลอดจนการทำความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ ที่คนชราประสบอยู่ในปัจจุบัน โดยที่การศึกษานี้ เน้นการทำความเข้าใจกับคนชราและการพยายามที่จะเรียนรู้ถึงความรู้สึกนึกคิด และการเข้าใจในปัญหาที่คนชรากำลังประสบอยู่ จะไม่เน้นการทดสอบสมมุติฐานจาก ทฤษฎีชราภาพ ทฤษฎีใด ๆ อย่างเฉพาะเจาะจง เพราะเหตุผลก็คือว่า วิทยาการที่ว่าด้วยการชราของมนุษย์ที่เรียกว่า "ชราวิทยา" (Gerontology) นั้นก่อรูปด้วยการประสานของศาสตร์ที่เป็นสหสาขา (Interdisciplinary) ซึ่งได้แก่ ชีววิทยา แพทยศาสตร์ สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ ตลอดจนปรัชญาและเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมกัน ดังนั้นจึงมีทฤษฎีต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายที่พยายามอธิบายเกี่ยวกับคนชรา แต่ยังไม่มียุทธวิธีใดที่สามารถอธิบายได้สมบูรณ์ที่สุด

ดังนั้น ความรู้และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงถือเป็นการเพิ่มพูนข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคนชราไทยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพจิตใจและการปรับตัวของคนชรา ในด้านจิตวิทยาสังคม เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ว่าคนชรา มองตนเองอย่างไร ทำให้บุคคลใกล้ชิดกับคนชรา และคนชรา มีช่องว่างระหว่างกันน้อยที่สุด
2. ทราบถึงปัญหาและความต้องการของคนชราในเขตเทศบาลเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
3. ทราบถึงทัศนคติความคิดเห็นของคนชรา ในแง่ของการเตรียมตัวเข้าสู่ชรา ความสัมพันธ์ของคนชากับบุตรหลาน จะมีผลต่อการเป็นอยู่ของชีวิตในวัยชราอย่างไร
4. ในด้านการศึกษาเกี่ยวกับคนชรา ได้ทราบถึงลักษณะของคนชราทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ฐานะทางเศรษฐกิจ ทางด้านชีววิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา เป็นต้น

5. สามารถนำเอาผลของการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ไปวางแผนในการป้องกันส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในโอกาสต่อไป

6. เพื่อเป็นเอกสารด้านวิชาการทางจิตวิทยาสังคม อันเป็นแนวทางแก่ผู้ที่ประสงค์จะศึกษาค้นคว้าขั้นต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คนชรา หมายถึง ผู้ที่อายุวัดด้วยจำนวนปีตามปฏิทินของเวลาการมีชีวิตอยู่ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป (นิศา ชูโต, 2525 : 4)

สภาพจิตใจ หมายถึง ภาวะความเป็นไปของความรู้สึกนึกคิดของคนชราในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านของ ร่างกาย อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดต่อตนเอง รวมทั้งการประเมินค่าของตนเอง (ฝน แสงสิงแก้ว 2510:405 - 406, กฤษ ชื่นศิริ 2524:7-8)

ความต้องการ หมายถึง การขาดแคลนสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล การขาดแคลนนี้เป็นการขาดแคลนทั้งทางร่างกายและจิตใจ